

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Foia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Foia bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foia se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 12 Septembrie 1891.

Numerul 37.

Instrucțiunea religioasă a poporului nostru.

Între toate simțămintele sufletesci ale omului nici unul nu este așa puternic ca simțămintul religios, dacă este dezvoltat și cultivat cum se cuvine. Nici unul din contră nu este așa slab, dacă sau nu e dezvoltat, sau nu e cultivat așa, precum ar trebui să fie. Un simțămint religios dezvoltat și cultivat este în stare a-lu însufleți pre om până la martiri, virtutea cea mai înaltă și mai eroică, în carea se manifestă simțămintul religios. Simțămintul religios însă nedezvoltat și necultivat produce forte ușor indiferentismul acela religios, ce-lu întimpinăm așa des în timpul nostru sceptic.

Simțămintul religios însă întâiu și mai întâiu se cultivă și dezvoltă prin învățare, prin propunerea religiunii cu zel, însuflețire și perseveranță. De aceea însuși Mântuitorul întâiu și mai întâiu a demandat învățăcelor săi, ca să învețe toate poporele, și numai după aceea că să le boteze și să le administre celealalte mijloce, prin cari se împarte grația cerescă. De unde putem dice, că fără de predicare, fără învățarea continuă a poporului nu esiste creștinism adevărat și nici nu va pute să existe nici când. Lipsind predicarea și învățarea poporului, simțămintul religios degeneră din ce în ce mai tare, până ce în urmă se perde totă

esența din el, și ce mai rămâne, este numai o formă golă fără de nici o basă și fără de nici o consistință, era în manifestările din afară apare ast-fel, cât prin elu putem să dicem, că religiunea este mai batjocorită decât cum o batjocoresce necredinciosul.

Lipsa acesta de învățare continuă a poporului a produs la noi clătinarea aceea mare a convicțiunii religioase, ce în viața noastră publică-bisericescă se manifestă în un mod așa de jos, cât scandalizează pre toți binesimțitorii. Căci ore nu este clătinare o a convicțiunii religioase, ca să nu dicem mai mult, când poporul nostru, de câte ori are ceva dorințe, drepte sau nedrepte, de câte ori se simte îngreunat prin ceva pre dreptul sau pre nedreptul, de câte ori își uresce păstorul său cu cauză sau fără cauză, de câte ori este sumuțat de câte un doct sau semidoct, mai totu-deauna nu este capabil a despărți convicțiunea sa religioasă de dorințele, sarcinele, simpatiile și antipatiile sale, ci merge până la gradul acela de jos pentru convicțiunea sa religioasă, după care pre acesta o pune în serviciul acela. De aci apoi urmăz, că de comunu cămă a-și storce împlinirea dorințelor, a se scăpa de vre-o sarcină, a se mântui de vre-un preot prin aceea, că amenință cu trecerea la „altă religiune“, ca și cum Dumneș ar fi descoperit mai multe religiuni, și ca și cum toate ar fi fundate de el. Ma îi este omului chiaru grătă, când vede

pre poporul nostru amenințându cu trecerea la altă religiune, dacă nu i-se va lăsa cutare și cutare de cantor, fētū sau altu-ceva.

Acum unde potū eși atari lucruri la ivelă, acolo nici vorbă nu pōte să fie de o convicțiune ore-care-va religioasă. Acolo totă religiositatea poporului stă numai în nisce forme din afară, de unde pentru elu este indiferent, că vede formele acelea în o biserică de ale noastre sau în vre-una de a altei confesiuni. Creștinii cei adevărați mai cu sēmă din timpurile primeve ale biserice, și chiar și cei de astăzi de prin țerile păgâne au suferit și suferu mai bine morte, decât să facă ceva în contra convicțiunii lor religioase. Poporul nostru însă, alt-cum dela fire bun, a ajuns până acolo, cât pentru câte un lucru de nici o valōre e gata să-si schimbe religiunea mai ușor decât cum își schimbă omul un vestiment.

Ar fi nedrept însă, dacă din împrejurarea acesta am conchide, că lucrul acesta este o scādere firescă a poporului nostru. Ci cauza cea adevărată este de a se cercă singur numai în împrejurarea, că poporul nostru nu este nici pre departe de ajuns instruat în religiune de așa, cât să pōtă avē o convicțiune religioasă solidă, carea să pōtă contrasta la ori ce pericole și ameniri. Și până când nu va fi instruat în religiune, până atunci nici vorbă nu pōte să fie, ca să dispară aparițiunea acesta tristă din viața poporului nostru.

Fueilleton.

Fala Bolognei.

De I. P.

(Fine.)

După datina de atunci a pictorilor italiani Giovanni Sondi încă instrua pre câți-va tineri artiști și artiste. Între elevii acestia era și soța favorită a Mirei, juna Ginevra Cartofoli. Din cea mai tinără etate s'a încuibat jalusia între junele copile. La început jalusia acesta era binefăcătoare și pretinșă, pre încetul însă, cu înălțarea Mirei, se schimbă în patimă urtă.

Fie-care triumf nou al Mirei era o sabie în inima pretinei sale, până când în peptul Ginevrei se aprinse patima acesta și clocotia cu totă sēlbătăcimea sudului. Acum iubirea de odinoră a amice se prefăcu în o invidie nēgră, pre care fie care cuvint de laudă pentru Mira o mai măria.

Fără de a cugeta la așa ceva, Mira se dedicase cu totul artelor. Retrasă din mijlocul societăților, unica ei distragere în timp de odihnă era musica. Și adese în

caldele seră ale Italiei apuca harfa și scotea din ea cele mai dulci tonuri.

Într'o seră contele Malvasia intrase pre neobservate, și aședându-se lângă patul bolnavului, care privia apunerea sōrelui, își aținti ochii spre Mira, care cufundată cu totul în musică se plecase preste harfă.

Statura ei era frumōșă, pērul ei împărațiat era legat într'un nod gros, ochii și gura ei își păstra încă grațiile de odinoră, și bucuria, ce lo pricinuia musica, da feței ei o espresie de totă atrăgătoare.

„Ce dici, Monsignore?“ — întrēbă suridēndu bolnavul pre oșpele sēu, „nu-i copila mea și destul de frumōșă, pre cât de mare artistă e?“

Contele Malvasia făcu cu capul în sēmnu de aprobare.

„Ea pare atât de veselă, ca și cum ar scī, ce veste bună i-am adus,“ rēspunse preotul.

„Doră dela sântul părinte din Certosa?“ întrēbă Signor Sondi curios.

„Da!“

„Miro, scumpa mea Miră!“ strigă tatăl plin de bucurie, uitându-și din iubire și fală pentru copila sa de vechia-i jalusie, „ascultă dragă, că bunul părinte din Certosa te-a ales pre tine să-i zugrăvesc altariul lui!“

Emoționată preste măsură ea se scōlă repede de pre scaun, și sărutându mereu mâinile contelui îi mulțamia pentru scirea împărtășită.

„Scumpă fată,“ îi dise cu bunătate preotul, „tu te bucuri așa de mult de scirea, ce ț-am adus-o, ca și cum ai fi terminat lucrul ție încredințat. Dar ascultă motivul greș și mare, ce a-i să-lu lucr. Chipul are să represinte botezul Mântuitorului. Ai tu ceva idee despre modul, cum ai să efeptuesc tabloul acesta?“

Ea făcu cu capul în sēmnu de aprobare.

„Vē voi arētă îndată, Monsignore.“

Și apoi apuca iute o bucată de hârtie, întinge penelul în color și în o grabă uimitore aședă pre hârtie o schiță fugitivă a tabloului.

„Vē convine, Monsignore?“ întrēbă ea apoi pre contele Malvasia întindēndu-i schița simplă a mărețului tablou, cu care claustrul din Certosa a fost așa de superb mai târziu, și care a ridicat mai cu sēmă nimbul artei Mira Sondi.

Dar înainte de ce părintele Malvasia și-ar fi dat judecata cerută, în sală pășese Ginevra Cartofoli. Ochii ei întunecați fulgerau patima sēlbatică, ce se deslănțuise în peptul

Până cându se mai află preoți de aceia, pentru cari oficiul preoțesc stă mai numai în împlinirea câte odată pote numai mecanică a funcțiunilor rituale, până atunci nu e mirare, că se află încă durere destui credincioși, cari din cauza neplăcerii celei mai mici sunt gata ori și cându a-și părăsi religiunea.

Totă aparițiunea acésta durerósă în cauza ei ultimă nu este altu-ceva, decâtu o urmă bizantină rămasă și astăzi încă în viața poporului nostru. Căci a fostu o caracteristică a bizantinismului celui lipsit de spirit, ca în practica religiunii să se pună pondu numai pre lucrurile externe religiöse, érá esența să se ignoreze cu totul, să se îndeplinescă funcțiunile sacre bine rău, cum e posibilu, instrucțiunea religiósă însă a poporului, carea e sufletul religiunii, să se neglégă de totu.

Pretensiunile însă, ce timpul modernu le ridică față cu poporul nostru, sunt așa de mari, cătu însamnă a-lu condamnă la perire, dacă clerul nostru nu și-ar dá totă silința, ca să ștergă și urma acésta bizantină din viața bisericeii noastre. Cându va fi ștersă și urma acésta, și cându poporul nostru prin instrucțiune religiósă îndeplinită cu totă consciințiositate va fi ajunsu la o convingere religiósă tare, solidă, basată și resolută, atunci clerul nu numai că va avé mângâierea, ce din firea ei o procură privirea unui atare popor, ci însuși clerul va scăpá prin aceea de forte multe neplăceri, de cari astăzi nu se pote mântui. Căci ca să tăcemu de altele, amintimú numai casurile acele triste, cându câte unu preotú altcum bunú este silitú să-și părăsescă parochia numai din causă, că poporul sumuțatú de câte unu semidoctú de pre la sate, e gata a-și „părăsi religiunea“ din cauza preotului. Așa ceva unu poporú cu adevérată convicțiune religiósă nu face nici

cându. Saú casulú acela încă pote și mai durerosú, cându poporul amenință cu „trecere la altă religiune“, cându este vorba să-și edifice biserica, să-și reguleze școla, saú să porțe alte sarcini publice bisericesci. Unu poporú convinsú despre adevérulú religiunii sale este mai gata a-și dá totă averea sa spre scopuri bisericesci, decâtu ca din cauza unorú sarcini să-și schimbe religiunea.

În urmă de o disciplină regulată bisericescă în clerú și poporú nu pote să fie vorbă, decâtu numai dacă va fi basată pre o convicțiune religiósă câtú se pote mai solidă.

Din tóte aceste resultă necesitatea imperiósă, carea impune clerului nostru detorința de a instrua pre poporú în continuú în religiune. Nu se impune prin acésta nici decum clerului o sarcină nouă, ci i-se aduce aminte numai de o detorința veche ajunsă la destui în desuetudine în urma împrejurárilor triste ale timpurilorú.

Instrucțiunea religiósă are să se începă încă din școla poporală, în carea preoțiunea noastră pórtă oficiulú de catechetú. Dacă numai în școlá vorú fi pruncii instruați în religiune, cum se cuvine, atunci vorú eși din ea cu o convingere religiósă, ce pote contrastá la forte multe pericole. Ce greutate însă pote fi pentru unu preotú a propune dóuë saú trei ore pre săptămánă religiunea pruncilorú din școlá? Și totuși durere! destui preoți nici odată nu o facú. Atunci însă să nu le cadă la aceștia greú, dacă ajungéndu în ceva conflictú cu poporul, numai decâtú suntú amenințați cu perderea poporului prin trecerea lui la „altă religiune“.

Instrucțiunea din școla poporală trebuie să fie urmată de instrucțiune în școla de repetițiune. Instrucțiunea acésta este încă și mai ușorá pentru preotú,

de-órece în școla de repetițiune n'are să se ingrigescă decâtu numai de aceea, ca tineretulú să nu uite, ce a învățatú în școla elementară. Afară de aceea prelegerile de repetițiune se ținú de comunú dumineca și în serbători, cându nici preoțiunea nu este împedecată prin alte ocupațiuni.

După școla de repetițiune urméză instruirea poporului prin predici în dumineci, serbători și la alte ocasiuni. Adevératú, că dela preoțiunea noastră în generalú ocupată forte multú și cu grigile vieții nu se pote așteptá, ca să se pregătescă în totă ordinea pentru predică. Ma acésta nici nu este de lipsă, dupăce poporul nostru nu are trebuința de predici oratorice, ci de o instrucțiune scurtă, omiletică, simplă și acomodată captului său. Așa ceva însă pote prestá ori și ce preotú fără de a se pregáti o și saú dóuë înainte, ci meditándu mai înainte numai unu pátrarú saú dóuë de órá. Afară de aceea literatura noastră bisericescă în nici unu ramú nu este așa avută, ca în ramulú predicelorú. De unde nici unu preotú nu se pote escusá cu aceea, că îi lipsescú cărțile române, cu cari să se ajute în predicare, ca să nu mai dícemú nimicú despre aceea, cumcă cei mai mulți preoți mai posedú câte o limbă străină, carea le deschide calea spre a poté folosi și cărți de predici scrise în altă limbă.

Pre lângă predică în urma contactului intimú și de tóte dílele, în care se află preoțiunea cu poporul mai în fiecare dí, i-se dá preotului ocaziune de a instrua poporul în lucrurile de religiune. De multe ori o afacere neînsamnă pote dá preotului ansă spre a întári pre credincioșii săi în convingerea religiósă.

Tóte lucrurile aceste suntú altcum nisce lucruri atátú de firesci și atátú de legate de oficiulú preoțescú, câtú în alte țeri ar fi ridiculú a mai vorbi despre

ei, ér pre fruntea ei se vedea o máhnire profundă.

„Tu ești dar aceea,“ strigá ea cu amărăciune, „care m'ai împedecată dela îndeplinirea celei mai ferbinți dorințe a mele: de a zugravi tabloulú pentru altariulú din Certosa! Se vede însă, că precum totă lumea, așa și sântulú părinte te-a preferitú mie! Așa are să fie pentru totú-deauna?“ Întrébá ea cu unú risú silitú. „Și de ce nu mi-ai spusú nimicú de planulú tóu?“

Mira cu multă blândetă îi reflecteză:

„Căci am cugetatú, că-î mai bine, de nu va mai scí nimeni. Dar se le uitámú aceste!“

Ea însă a fostu aceea, care nu le-a uitátú, și precum în fie care anú creștea gloria și mărirea Mirei, întocmai se aduná și veninulú în peptulú rivalei sale. Pre lângă ura din artă se mai adause și ura pentru iubire.

Battista Zani, elevulú de odinóră alui Sondi și fidanțatulú Ginevrei, se rentórse acasă la Bologna din Parma, unde a fostú spre a-și completá studiile. Frumosú, tinérú, plăcutú, plinú de însuflețire pentru arta sa elú întruniá tóte calitáțile de lipsă pentru a câștigá iubirea unei fete. Dar rápitú și elú de farmeculú magicú, cu care Mira atrágea pre toți cei din jurulú său, aprinse unú noú focú în peptulú Ginevrei, foculú jalușiei pentru iubire.

După ce junele artistú petrecú câteva luni în orașulú său natalú, se hotărí să mérgá la Roma.

„Ah, cum m'ası bucurá, cându ası poté merge și eú la Roma,“ îi díse Mira, cându

Battista veni să-și lea adio. „Cátú de frumoșe trebuie că-sú tóte minunile vechei cetáți... Oh, capela Sixtină, despre care atáta am vorbitú! Putea-m'ası duce și pre mine Icu Dvostrá?“

„Cum nu, Madonna Mira? Cátú de fericitú m'ası simți, cându ası poté visitá Roma în societatea Dvoștre!“ răspuse artistulú însuflețitú.

„Ei bine, dar Dvostrá nu vă gândiți la părinți și la datorințele mele, ce le am acasă!“ díse Mira ridéndu.

„Și cu atátú mai puținú mă voiú gândi eú și la altele, cându mă voiú vedé în cetatea sfântă.“

„Fiți dar atátú de bunú,“ îlú rógá Mira „și duceți-mé și pre mine de-odată cu Dvostrá.“

Elú se închiná apoi, și-î sárută mâna.

„Ce díci, Ginevro, nu e ea ca unú ángerú, cându mă rógá ast-felú pre mine, pre unú bietú pictorú?“ a întrebatú Zani pre fidanțata sa după convorbirea avută cu Mira.

„Într'adevérú!“ răspuse acésta cu unú tonú de totú schimbatú, stringéndu-și pumnii cu mânie, și concepéndu unú planú teribilú în láuntrulú său.

Battista cufundatú în ilusinnile unei mării vitoare nu observase de locú, ce impresiune produsérá cuvintele lui în inima fidanțatei sale.

„Benedetto! Signora Mira ar voi să-și bea beutura de séra!“ díse bătrána servitóre din casa lui Giovanni Sondi.

Benedetta érá o țerană tinérá, pre care o crescuse Mira, și care iúbia pre stápana sa într'unú modú pasionatú.

„O, próstă ce ești!“ esclamá bătrána servitóre, cându Benedetta veni cu beutura. „Ađi ér ai pusú prea multă scortíșorá în beutura!“

„Te înșeli, mămucá: acésta nu-î scortíșorá, e alt-felú de rádăcină, ce am cumpárat'ó numai mai înainte. Femeea, ce mi-o vënduse, îmi díse, că-î va folosi de minune Signorei Mira, să-î dau numai în totă díua. Și se vede, că avea dreptú; căci eú nici cându n'am vëndutú ochii Signorei strălucindú așa tare, ca asérá.“

Apoi ea-î presintă Mirei beutura, fiindú cu atențiune, cum ea golesce cuprinsulú pocalului.

Și nici prin minte nu trecea niménuí, că beutura aceea-î otrávitá!

Nu preste multú Mira se bolnăvesce gréú. Cândú érá aprópe de mórte, chemá pre Ginevra la patulú său. Și apoi plină de sinceritate îi vorbesce pretineii sale din copilárie despre arta iubitá améndorora, despre viitorulú și cununia Ginevrei. Și fără de a descoperi pre fața pretineii sale vre-o espresiune de mânie, de durere și de desperare, continuá: „Eú te-am iubitú multá, draga mea Ginevrá, și pre tine și pre Battista alú tóu; de m'ası însănătoșea numai odată. . . .“

„Să te însănătoșezi? Aceea nu se va întâmplá nici odatá!“ se tređi Ginevra vorbindú. „Pentru tine s'áu sfârșitú tóte! N'ai să mai veđi nici díua de mâne. Căci tu ai fostú o nenorocire pentru mine, mi-ai fostú rivalá în tóte lucrurile, până și în dragostea lui Battista. Să scii . . . că eú te-am înveninatú!“

ele. Și totuși la noi, durere, trebuie să se vorbească foarte mult, când și astăzi se mai află preoți, cari poște ani întregi nu instruază pe popor nici în școală, și nici în biserică, și nici cu alte ocaziuni. Urmarea este apoi cătu se poște mai tristă, căci poporul se învătă a nu mai prețui întru nimic religionea, pre carea nu o cunoște, și la cel dntăiu pericolul fuge în castre străine părăsindu religionea, din carea n'a avut decăt numai o formă golă și lipsită de cuprins.

Are ce e dreptu, clerul nostru de a se luptă cu forțe multe necasuri, lipse și neajunsuri. Dacă însă pre lângă toate aceste își va împlini și detorința de a învătă, precum se cuvine, atunci meritul lui va fi cu atât mai mare, și atunci vomu pute cu totu dreptul să dicem, că unu cleru mai eroicu nu mai existe nicăiri.

Declarațiunea comitetului centralu electoralu alu partidului naționalu românū din Transilvania și Ungaria. — De câtva timp încoce foile noastre românesce politice sunt foarte agitate. Unele acasă pre președintele comitetului partidului naționalu românū, că totă purtarea lui ar fi șovăitoare, și că elu nu ar fi destul de sinceru față cu comitetul, în fruntea căruia l'a pus încrederea partidului. Altele din contră leau în apărare pre același președinte și facu pre dreptul imputări meritate unor foș din România, cari au început mai întâiu a se amestecă în afacerile noastre și a ridică grave acuse în contra președintelui partidului românescu. Opiniunea publică românescă încep pre dreptul a fi nedumerită. Atunci comitetul partidului naționalu românū s'a convocat în Sibiu și spre a liniști opiniunea publică a decis publicarea unei decherațiuni, prin carea se votază președintelui comitetului deplină încredere, și spre a aduce la ordine și foile din România, cari au înscenat campania în contra președintelui comitetului, se dechără categoricu, că comitetul deși se bucură de interesul, care foile din România îl arătă față cu noi și cu lupta noastră, totuși nu poște suferi, ca acele

sau altu cineva din vre-unu stat străinu să se amestece în afacerile noastre interne.

Êta declarațiunea:

Comitetul centralu electoralu alu partidului naționalu românū din Transilvania și Ungaria, avându în vedere scirile și fărmele respândite prin unele foș relativu la atitudine sa și a președintelui său, în ședința sa din 31 Augustu a. c. a enunțat ca conclusu următoarele:

I. Pre câtu de viuă satisfacțiune simte de o parte comitetul vădendu interesarea presei de preste Carpați pentru lupta noastră națională, așa de altă parte nu poște a nu da expresiune regretelor sale pentru apărâțiunea, că unele foș din București induse în erore prin informățiuni neesacte, pară a se fi pus în serviciul unei agitațiuni de natură mai multă a strică, de câtu a folosi causē noastre naționale;

întru câtu unulu său altulu dintre membrii comitetului, fie și cu cele mai bune intențiuni, fără a fi autorizat din partea comitetului și scăpându pentru unu momentu din vedere regulele impuse de disciplina de partidū, ar fi provocat într'unu modu său altulu directu ori indirectu, această discusiune diaristică, comitetul regretă și desaprôbă atitudine a celuiia.

II. Comitetul declară, că atitudine președintelui său a fostu corectă și conformă cu însărcinarea sa și cu programa națională, și că și astăzi poște totă încrederea comitetului.

III. Comitetul în fine declară susu și tare, că în direcțiunea sa politică nu a suferit și nu va suferi nici odată vre-o ingerință străină, ci s'a condus și se conduce totu-deauna numai de postulatele, dorințele și aspirațiunile poporului românū.

Atitudine comitetului va trebui să o recunoscă de corectă ori și cine, și în față acestei declarațiuni ar fi trebuit să încete toate nedumeririle.

Cu atât mai multu ne-a surprinsu atitudine „Tribunei“, carea în calitatea sa de organu alu partidului naționalu a aflat de bine a atacă această declarațiune, a învinui biroulu cu neesactități și pre președintele comitetului, că nu și-ar fi lămurit politica și atitudine sa. Asemenea amu fostu surprinși prin declarațiunea dlui Eugen Brote, vice-președinte alu comitetului centralu electoralu, publicată în numărul 189 alu „Tribunei“ și

ținută totu în tonul de mai susu. Procedura acesta ne-a uimitu. Noi, cari ne-am propus în prima linie apărarea bisericei noastre și mijlocitū a tuturor intereselor, ce le are poporul nostru, ca publicisti nu ne-am angajat de susținători directi și nemijlociti ai programului partidului național; și cu toate aceste în totă afacerea din sinul comitetului nostru centralu amu observatū o atitudine rezervată, ca și cându amu fi organul partidului, și nu ne-am permis polemi și apărări, deși amu fi fostu în poziție de a o pute face. Cum vine dară acum unu organu. alu partidului, să combată declarațiuni comitetului? Cum se unesce acesta cu disciplina de partidū? Cum se va liniști prin o asemenea procedură opiniunea publică atât de agitată a Românilor?

Intențiunea noastră nu este nici de astă dată a părăsi reserva până acum observată și a ne pronunță în afacerea ivită în sinul comitetului centralu. Este însă datorința noastră a întrebă cu totă serioșitatea pre comitetul centralu, ore în față declarațiunilor și publicațiunilor unuia dintre organele sale mai crede, că opiniunea publică română e dumerită? Noi îl asigurăm, că nu e nici decăt. Nu, pentru că „Tribuna“ este organu și încă principalu, alu partidului.

Ce e dară de făcutu? Comitetul pentru liniștirea publicului este datoru a recurge la mijloce mai radicale și mai eficaci, decăt cum a fostu declarațiunea deja publicată. Și pentru ca pre viitoru ast-felū de inconveniente să nu se potă întâmpla, este datoru comitetul a-și înființa unu organu propriu de publicitate, care se stea sub nemijlocita sa conducere și dispunere. În totă lumea nu se va găsi unu singuru partidū politicu fără de organu propriu de publicitate. Numai noi facemū excepțiune.

Așteptămū dela comitetu o procedură promptă și energică, și mai pre susu de toate îl rugămū, ca puterile acele puține, de cari dispunemū, să nu le împrăștie, ci să le adune și să le împreune.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Mai multe foș magiare, și pre urma acestora și foile noastre, au fostu lățitū faima, că primarele Ungariei ar fi deja denumitū în persona Episcopului din Szombathely, Corneliu Hidassy. Din parte oficiôsă această faimă se desminte.

Pedepsirea preoților, cari botéză prunci născuți din căsători mestecate, continuă. Din cauza acesta e mare amărăciunea în clerul catolicu, și universală dorința, ca să încete odată această condițiune nedemnă, în care a ajunsu biserică catolică în Ungaria. — Bine ar fi, dară noi puțină speranță avemū, până cându vedemū, că clerul catolicu și în generalu catolicu credū a fi permisū a spriginū unu guvernū și unu partidū liberalū.

Roma.

Corespondentul român alu foii vieneze „Politische Correspondenz“, care de regulă e bine informatū, desminte, precum amu făcutū și noi mai înainte, scirile tendențioșe, ce s'au fostu publicatū prin foile liberale despre atitudine Vaticanului față cu alianța întreită. Politica Vaticanului, dice corespondentul, este neschimbată. Vaticanul doresce pacea,

La auđul acestorū cuvinte nici unu strigătū nu ești din peptul Mirei, singuru numai unu fioru rece cuprinse membrele ei. Apoi vădendu-și mórtea aprôpe, unu felū de rușine o cuprinse, că trebuie să móră înveninată. Multu timpū buzele ei recitară rugăciuni mute, și apoi terminându-le ea-și ridică ochi spre Ginevra, care ședea agitată pre patul ei.

„Sermano, câtu te-ai înșelatū! Eu nici cându n'am iubitū pre nici unu bărbatū! Totă viața mea am consacrat-o lui Dumnezeu și artei dumnezeesce. Battista nu m'a iubitū pre mine, totă iubirea lui și-a păstrat-o ție!“

Sdrobită de o puternică remușcare, uci-gașa cade în genunchi lângă patul, pre care zăcea jertfa sa, și se rogă de iertare.

„Nu mă învinui, rogu-te,“ duse ea. „Mórtea ta liniștită mă torturează grozavū. Dă-mi voe, să mă omorū lângă tine!“

„Să n'o faci!“ îi duse Mira cu o voce debilă. „Lasă că acestu secretū să nu-lu mai scie nimeni; dar mai cu semă să nu afle tatălū meu, că fică-sa a muritū înveninată. Sfânta Fecióră să te ierte, eu te-am iertatū... Fii sănătôsă, Ginevro, și fii fericită cu iubitulū tēu!“

„Acuma-I prea târđiu... Battista e deja mortū!“

Într'adeverū așa se întâmplase.

Battista Zani muri îndată după sosirea sa în Roma. După elu nu rămase altu ceva, decăt amintirea geniului multu promițatorū, care părăsi lumea în flôrea vieții, și biografia lui descrisă de părintele Conte Malvasia.

Mira Sondi muri în etate de abia 26 ani și a fostu înmormintată lângă Guido Reni.

La înmormintarea ei spiritualul Picinardi deplânse într'o vorbire adâncu pătrunđitoare depărtarea prea timpurie a scumpei decedate; în biserică dela St. Domenic se auđiră atunci sunându melodiile jelnice ale unui „requiem“ solemnū; întrégă cetatea jelia pre „fala Bolognei“.

Amintirea ei era păstrată în casa-i părintescă ca a unei sante, și totu-deauna deșteptă în cei rămași cugete nobile și evlavioșe.

Măestrul Giovanni mai trăi multū ani după mórtea ficei sale. Celelalte copile ale sale, Barbara și Lucia, încă se ocupară cu pictura.

În Bologna și ađi se mai poște auđi unu sonetū foarte frumos alu Picinardi, dedicatū artei Barbara Sondi, în care se descrie cu vii colorū viața renumitei Mire.

Despre Ginevra Cortofoli numai atăta să scie, că a trăitū și a muritū.

A.

și în același timp nu încetă a reclama independența sa deplină, la care nu poate renunța. Sfaturile, ce le-a dat Sântia Sa catolicilor francezi, nu alterează întru nimic politica acăsta, ci au de scop numai salvarea intereselor bisericești, cari trebuie să rămână pururea neatrănătoare de fluctuațiunile partidelor politice. Corespondentul desminte mai departe și scirile referitoare la dimisiunea Cardinalului secretar de stat Rampolla, precum și scirile referitoare la starea sanitară a Sântiei Sale.

Se dice, că în Novembre a. c. se va ține Consistorul papal, în care vor fi creați Cardinali majordomul Mgr. *Ruffo-Scilla*, Mgr. *Sepiacci* și câte și subsecretarul de stat Mgr. *Mocenni*.

Germânia.

Precum am fost anunțat deja, Congresul catolicilor germâni s'a întrunit în 31 August în orașul Danzig. Numărul participanților este foarte mare. Flórea Germaniei catolice e întrunită. Ședințele publice și închise au fost foarte cercetate. Rezoluțiunile foarte importante s'au luat pentru toate direcțiunile activității catolice. Remarcăm între rezoluțiunile cea referitoare la *cesiunea romană*, care la propunerea celebrului deputat Schorlemer-Alst a fost primită cu entuziasm nespūs. S'a decis anume, ca să se ridice din nou protestul solemn în contra stării netolerabile, ce a creat-o guvernul italian Sumului Pontifice; să pretindă restaurarea *suveranității temporale* a Scaunului Apostolic, deoarece statele pontificale nu sunt a unui singur Pontifice, ci a lumii catolice întregi.

Revistă politică.

Afaceri interne.

„Pester Lloyd“, foăa semioficiosă a guvernului, anunță, că în ministerul de interne se lucră cu multă insistență la cele patru proiecte de lege, cari în sensul §-lui 2 alii legii despre reforma administrării au să fie așternute deodată parlamentului, și cari încă în sesiunea de toamnă se vor și prezenta. Aceste patru proiecte vor fi: despre *regularea autonomiei comitatense*, despre *judecătorile administrative*, despre *autonomia orașelor*, și despre *legea comunală*.

Ministrul de interne se ocupă asemenea cu mare zel și cu demonstrațiunile din Fiume, cari vor forma de sigur obiectul unor debateri infocate. Ministerul comun de război din partea sa se ocupă cu afacerea cununei depuse pre mormintul lui Ielachich, pentru că ar dori, ca la sesiunile delegațiilor să nu se facă multe greutăți pretensiunilor sale.

Scirile împrăștiate de unele foi referitorii la neînțelegeri existente în sinul partidului liberal, se desmintă.

Întâlnire de Domnitori.

Maiestatea Sa Împăratul și Regele nostru apostolic, care în zilele trecute a petrecut la manevrele din Schwarzenau, a avut de oșteți pre Împăratul Germaniei și pre regele Sacsoniei. În cer-

curile politice se atribuie o importanță deosebită acestei întâlniri, mai ales acum după înfrățirea franco-rusă. Și cu drept cuvânt, căci ambii Domnitori au dat o nouă dovadă despre legăturile strinse, ce împreună ambele state, și de altă parte prezența ministrului nostru de externe Kálnoky și a cancelarului Caprivi arată, că cu ocaziunea acestei întâlniri s'au discutat și cestiuni politice de cea mai mare importanță. Se asigură, că contele Kálnoky ar fi foarte îngrijat de situațiunea politică europeană, mai ales în urma pretiniei, ce pare a se fi închiat între Rusia și Turcia.

România.

Regele Carol a plecat la Veneția spre a vedea pre regina, a cărei sănătate dă loc la seriose îngrijiri. Plecarea regelui s'a amânât până acum, fiindcă regina nu voia să depărteze de lângă sine pre domnișóra Elena Văcărescu. Acum după ce domnișóra a plecat din Veneția, regele încă a aflat de bine a nu mai întârzi cu plecarea sa, de-orece starea reginei e îngrijitoare. Pre Maiestatea Sa în această călătorie îl însoțesc și ministrul-președinte Florescu. — În absența regelui afacerile le va isprăvi consiliul de ministri, era pre domnul ministru-președinte Florescu îl va înlocui domnul Catargiu.

Se dice, că înainte de plecare Maiestatea Sa ar fi subsemnat denumirea ministrului de externe Esarcu de ministru plenipotențiar la Roma în locul dlui Văcărescu, și a dlui Alesandru Lahovary de ministru alii afacerilor externe.

Turcia.

În Turcia s'a întâmplat pre neașteptate o schimbare de guvern. Marele vizir Kiamil pașa, care de șese ani se află în fruntea afacerilor, a fost relevat din postul său, și în locul lui a fost numit guvernatorul din Creta *Djevat* pașa. Causa acestei schimbări repentine de guvern nu e cunoscută; foile fac fel de fel de combinări. Unele dicu, că Sultanul ar fi fost nemulțumit cu Kiamil pașa din cauza înmulțirii celei mari a brigandilor. Altele dicu, că exploziunea conductului de gaz, ce s'a întâmplat în zilele trecute în palatul Sultanului, și din care Sultanul a conchis la atentat, ar fi cauza. Alții cercă motivul în politica esternă, anume în cestiunea Dardanelor. Este adevărat, că Turcia are dreptul, ca să oprască toate năile străine de război, ca să nu trecă prin Dardanele. Rusia are o flotă de război, care în timpul de pace implinesce serviții comerciale, și pre care mărinarii sunt soldați în rezervă. Și aceste năi au fost oprite de guvernul turcesc la intrarea în Dardanele. La remonstrările ambasadorului însă Sublima Pörtă s'a învoit, ca aceste năi să potă trece prin Dardanele. — Firesce că toate guvernele europene sunt nemulțumite cu această dispoziție a guvernului turcesc, și câte că afacerea acăsta va forma obiectul unor pertractări diplomatice.

Corespondințe.

Șișesci, 2 Sept. 1891.

Stimate Domnule Redactor!

Vă rog, să binevoiți a da loc în colónele prețutului diar „Unirea“ următoarelor șire, prin cari în câteva liniaminte generale voi descrie decurgerea sfințirii de biserică din Șișesci ținută la 27 August st. n. în ziua de Sântă Maria mare.

În 26 August s'era la 7 ore 12 tréscuri dimpreună cu campanele aședate în turnurile bisericei celei noue au vestit începerea Înseratului și a Litiei celebrate în biserică cea veche de către parochiul local, fiind de față o mulțime de credincioși și o mare parte dintre oșteții sosiți încă în aceeași zi.

După implinirea ceremoniilor sacre oșteții au fost binevențați de Clarissimul dn Dr. Vasiliu Lucaci în pavilionul anume făcut pentru ocaziunea acăsta în apropierea bisericei celei noue. Aici s'a petrecut cina comună, după care toți oșteții au fost conduși de către comitetul aranjator la locurile destinate pentru odihna de noapte.

Joi dimineță la 7 ore s'a anunțat începerea zilei festive prin 24 salve de tréscuri. La 8 ore a fost primirea delegatului Ilustratului Sale Episcopului diecesan, a M. O. D. Ștefan Popu protopopu de Baisprie.

La 9 ore s'au început ceremoniile sacre. M. O. D. Iacob Popu parochu de Bătarci, fostul parochu de Șișesci, a ținut înaintea bisericei vechi discursul de rămas bun dela biserică cea veche. Un discurs binemerit a fost acesta, care a mișcat toate inimile.

Dela biserică cea veche formându poporul procesiune în frunte cu delegatul episcopesc și cu numeroasa lui asistentă, îmbrăcați fiind în ornatele bisericești au purcesu către biserică cea nouă, ducându ss. Taine și icóna străveche a Preacuratei Feciore Maria, despre care, după cum am înțeles din discursul Reverendissimului dn Gavril Lazar de Purcărețu protopopu de Sanisla, dice tradițiunea, că pre timpul invasiunilor barbare o au străbătut mai multe glónte de pușcă, și ea totuși a rămas întregă.

În launtrul bisericei celei noue înaintea altariului s'a sfințit apa; după aceea a urmat sfințirea bisericei. Până ce s'au stropit toate părțile bisericei, până atunci parochiul local Clar. dn Dr. Vasiliu Lucaci a împodobit altariul ajutat fiind de mai mulți domni preoți. După sfințirea bisericei s'a început s. Liturgie solemnă, de față fiind un public inteligent, cam 320 la număr, și vre-o 15,000 de credincioși adunați din părțile cele mai depărtate, precum: din Leta mare (com. Bihor), Sanisla, Apa, Odoreu, Sein, Mediesu, Pom (com. Satmariu), Ardihatu (com. Szilagy), și din jurul parochiei Șișesci. După cetirea S. Evangeliei a urmat predica ținută de M. O. D. Augustin Pelle protopopu de Pom, care cu cuvinte alese și binemerite a desfășurat însemnătatea bisericei adevărate catolice. După cuminecare a urmat discursul Reverendissimului Dn Gavril Lazar de Purcărețu.

Într'insulă a descriu istoricul bisericei celei noue. Din rațiociniul reproduș de Rev. dn Gavril Lazar de Purcărețu am înțeles, că spesele efective s'au urcat la suma de 24,443 fl. 4 cr. Acăsta sumă a rezultat: 1. din averea bisericei din Șișesci

3721 fl.; 2. din repartițiunea credincioșilor 3666 fl.; 3. clerul din provincia mitropolitană de Alba-Iulia-Făgăraș 3500 fl.; 4. parochiul local Clar. dn̄ Dr. Vasiliu Lucaciū a oferit venitele și câștigul din lucrările sale literare, suma de 13,536 fl. Prețul real al prestațiilor date de popor, piatră, prund, țile de lucru etc. 14,000 fl.

După finirea s. Liturgiilor Clar. dn̄ Dr. Vasiliu Lucaciū a ținut un discurs ocațional cu privire la desvélirea monumintelor Papa Piū al IX-le și Atanasiū Angelū episcopul primū al s. Uniri, cari sunt aședate de amēndouē părți ale ambitului bisericeii. Discursul a fost ținut înaintea monumintelor și rostit de dl̄ orator cu cea mai mare emoțiune și elocință străbătendū adēncū inimile ascultătorilor.

După desvélirea acestor două monuminte poporul a început a se rări, și inteligența s'a retras în pavilion.

Cam la două ore după amēd și-a luat începutul banchetului, la care nu au lipsit nici toate însuflețite.

La 4 ore după amēd s'a ținut însēratul de cătră M. O. D. Antoniu Gitta prot.-parochū în Borhid. După însērat s'a început petrecerea populară; érá la 8 ore petrecerea de vară aranjată în folosul bisericeii.

Ast-felū a decurs acēstă admirabilă serbare, care de sigur va rămēne neuitată de toți, cei ce au fost fericiți a putē participá.

Comloșul mare, 2 Septembrie 1891.

Onorată Redacțiune!

Dintre evenimentele de însēmnatate mai mare, ce se petrecură în țilele acestea în aceste părți, vă rog, să înregistrați consacrarea bisericeii parohiale gr.-cat. române din Comloșul mare, care s'a îndeplinit în 27/15 Augustū în ziua serbării Adormirii Preasāntei Nāscătoare de Dumneđeū și Pururea Feciorei Maria. Spre care scopū Ilustritatea Sa Dl̄ Episcopū al Lugoșului Dr. Victorū Mihályi de Apșa sosi la fața locului concomitat de Ilustritatea Sa Dl̄ Canonicū Andreiū Popū Liviū încă în 26 pre la 4 ore p. m. La gara dela Zsombolea a fost întimpinat de Protoretorele cercualū, érá la hotarul de Antistia comunală, de preoții celorlalte confesiuni din locū, de unū banderiu și de preste 30 de trāsuri. În comună la arcul triumfalū aredicatū la școla gr. cat. între sunetul campanelor dela toate bisericile a fost primit de preoțimea gr. cat. îmbrăcată în ornate sacre, de pruncii de școlă, de curatorii bisericeii, de senatul școlastic și de o mulțime de popor. După salutarea îndatinată și respunsul Ilustrității Sale, ce atât de tare a emoționat inimile ascultătorilor, cu procesiune s'a înaintat la biserică de nou edificată, unde numai decăt se încep prenoirea altarului cu însēratul celū mare al serbătorii. După aceea Ilustritatea Sa Dl̄ Episcopū cu Ilustritatea Sa Dl̄ Canonicū au fost duși la cortelul pentru dñșii pregătiți în Castelul Înaltei Dōmne Mileva veduvă ducésă de San-Marco nāscută Naco. La cină comunitatea bisericească a făcut conductū de faclă Ilustrității Sale Dl̄ Episcopū, cu care ocaziune tinērul studentū de a V-a clasă gimnasială Ioanū Pascu mulțami Ilustrității Sale în numele poporului pentru bunătatea și părințesca îngrijire față cu acēstă parohie, érá pruncii de școlă sub conducerea docentului Iosifū Grozescu

au întonat un imn în onōrea Ilustrității Sale. A mai cântat și corul vocalū din Lugoș, care spre a mări festivitatea n'a pregetat a ostēni la Comloș spre a executa cântările bisericeii. Totū cu acēstă ocaziune și corul gr. or. din locū a onorat pre Ilustritatea Sa prin întonarea mai multor cântări.

A două și în 27 la 1/28 ore cu procesiune solemnă, la care au luat parte și călugărițele din locū cu preste 40 de fete îmbrăcate tōte în albă, între sunetul campanelor și hubuitul trēscurilor a fost petrecut Ilustritatea Sa la biserică, unde a îndeplinit actul consacrării cu asistința preoților Andreiū Popū Liviū, Prelatū Pontificiū, Abate, Canonicū Lectorū și Cavalerū al ordului corōnei de Ferū, Vasiliu Deciū Administratoru al Protopopiatului Torontalului, Laurianū Luca parochiul Comloșului mare și Iuliū Rațiu v.-notariū consistorialū. Au mai asistat și M. O. Dni George Trăilă parochiul Timișorei, Petru Vălean al Cianadului Serbesc și Protopopul Ciurdariū din diecesa Oradei-mari. După cetirea s. Evangeliilor ținū Ilustritatea Sa poporului o predică pătrundătoare de inimă. După finitul s. Liturgiilor s'a ținut vizitațiunea canonică primă în aceste părți, apoi s'a făcut unele vizite și la 1/22 ore s'a început prāndul dat de Înalta ducésă. Șirul toastelor l'a deschis Ilustritatea Sa Dl̄ Episcopū toastandū pentru gloriosul Pontific Preasāntia Sa Papa dela Roma Leo al XII-lea, apoi pentru Māiestatea Sa Regele totū-odată și fundatorul acestei diecese și pentru binefăcătoarea parohie Alteța Sa Mileva. S'a mai toastat în sănătatea Ilustrității Sale a dl̄ Episcopū, pentru ministrul președinte conte Szápáry, pentru comitele suprem al comitatului Torontal, pentru protoretorele cercualū, pentru frățietate și buna înțelegere între confesiuni, și pentru popor, care cu tōtă abnegarea a ostēnit pentru ridicarea bisericeii. După 4 ore p. m. Ilustritatea Sa Archiereul petrecut până la hotarul de protoretorele, de inteligența din locū și de mai mulți poporenți a călătorit la Sân-Nicolaul mare spre a face și acolo vizitațiune canonică, apoi la Igrisū, Cianadul Sērbesc și la Beba veche, protutindena fiind întimpinat cu cea mai mare însuflețire. Bisericeii din Sân-Nicolaul mare s'a îndurat a dāru 30 fl., érá celei din Beba 20 fl. În 30 a călătorit la Becicherecul mare spre a face vizită autorităților comitatense. Aci abatele rom. cat. Scheffer în onōrea Ilustrității Sale a dat un prānd diplomatic. În 31 s'a reforsat la reședința Sa în Lugoș lāsāndu-ne nouē fiilor sēi sufletesci o suvenir pre plăcută. Poporul a fost pre totū locul animat de cuvintările Ilustrității Sale. Dumneđeū să ni-l țină la mulți ani.

Mai amintesc aci, că pentru biserică nouă consacrată din Comloșul mare Dl̄ Virgiliū Popescu profesor în Ploesci și soția sa Dna Florica au dāruit un candelabru cu 50 fl., George Ilin și Marta Cioban economū un mēsai de mētase pre prestolū 20 fl., Paraschiva Tērnovean un mēsai pre analogū 5 fl., surorile Flōre Fleșerū, Ioana Cionca și Sofia Ciolac un mēsai de catifea pre analogū 3 fl., Iuliana Tērnovean 2 prasnice în ulei lucrate pre pleū 5 fl., Vichente Ciolac 4 sfesnice pentru ministranți din nucă aurite 20 fl., Maria Pascu și Ana Punguleșu câte o stergară de mētasa.

Correspondentul.

Noutăți.

Sciri personale. Esc. Sa I. P. D. Mitropolitū Dr. Ioanū Vancea a plecat întru întimpinarea Māiestății Sale cu trenul de astă noapte la Bistrița, însoțit de Rssmiū canonicū Gavrilă Popū și Dr. Alesandru Grama și de secretarul sēu Dr. Augustinū Bunea.

Promovări în capitulul gr.-cat. din Lugoș. Canonicul prebendat P. O. D. Benjaminū Densuzanū fiind promovat de canonicū cancelarū, de canonicū prebendat s'a numit P. O. D. Mihailū Perianū, fost secretarū episcopesc și notarū consistorialū în Lugoș.

Școlile din Blasiū. La gimnasiū s'a făcut înscrierile pre anul școlastic 1891/2 în 1, 2 și 3 Septembrie; érá la 4 Sept. s'a întâmplat „invocarea Spiritului sânt” în biserică catedrală, cu care ocaziune a celebrat s. liturgie corpul profesoralū, pontificandū P. O. D. directorū gimnasialū Al. Micu. Concursul mai ales pre clasele inferioare a fost forte mare, așa cât pre I cl., umplēndu-se numărul prescriș de lege, mulți nu au putut fi primiți. De toți s'a înscriș la gimnasiū 388 de studenți. La preparandie s'a înmatriculat până acum 69 de elevi, la școla normală 168 de prunci, érá la școla de fete 51 de copile, și e speranță, că se vor mai înscrie. Cu tinerimea dela preparandie, școla normală și școla de fete s'a serbat „invocarea Spiritului Sânt” Duminecă la 6 Sept. în biserică dela reședința mitropolitană. Cu totul s'a înscriș până acum la institutele de învățămēt gr.-cat. române din Blasiū pentru acēstă an școlastic 688 de tineri, necomputāndu-se aici alumnii Seminarului teologic, cari au să se presente la cursū numai cu 1 Oct. st. n.

Dare de sēmă. Pentru spesele înzestrării bisericeii gr. cat. române din Sighet în luna lui Augustū a încurs dela Sp. D. I. Deacū oficialū 5 fl. M. O. D. Ant. Serbac par. în Desesci 1 fl. M. O. D. Iosifū Fucec par. 1 fl. M. O. D. Petru Birlea p. în Berbesci a colectat 16 fl. 73 cr. M. O. D. Vasile Iōdi p. în Vadu a colectat 5 fl. 70 cr. M. O. D. Vasiliu Dragoș p. în Moiseiū 10 fl. M. O. D. Augustinū Mosolyg p. în Tetiș 2 fl. Societatea păpucarilor din Sighet 20 fl. M. O. D. Ioanū Ivasco p. în Sighet 10 fl. Grigoriū Rațiu 1 fl. Teodorū Popū 9 fl. Vasiliu Sacaciū 2 fl. Ștefanū Mihalca 2 fl. Teodorū Popū toți din Sighet 1 fl. N. N. 3 fl. Sp. D. Georgiu Rațiu din Dragomiresci 5 fl. Laolaltă 93 fl. 43 cr. Până acuma s'a colectat 393 fl. Primēsc oferitoriū mulțamita mea adēncă.

Titū Budū.

Binecuvintarea bisericeii din Șigesci a dat ansă foilor șoviniste la scrierea de articoli fulminanți în contra agitațiilor daco-române. „Magyar Hirlap” pretinde, că biserică să fie dārimată, deōrece e ridicată întru preamărirea ideii daco-romane, fiind scris pre frontū „Pro S. Unione omnium Romanorum”. Șermanii șovinisti în orbia lor nu vedū litera S, care însemnă, că biserică e ridicată *ex voto* pentru unirea bisericească a tuturor Românilor, și ast-felū prin rodomontadele lor *patriotice* se dovedesc și ignorante și ridicole.

Congresul ordinarū al provinciei mitropolitane române gr. or. din Transilvania este convocat la Sibiu pre 13 Oct.; érá congresul provisoriu al arhidiecesei gr. or. din Bucovina e conchemat pre 30 Septembrie în Cernăuți.

Ca locțiatorū la patriarhatul din Constantinopol până la alegerea noului patriarh icumenicū funcționēză mitropolitul Dorotheos din Berat (Albania).

Noi consilieri intimi. După cum se anunță din Viena, Māiestatea Sa Monarchul a numit de consilieri intimi actuali pre ministrul r. u. de finanțe Dr. Alesandru Wekerle și pre ministrul r. u. de justiție Desideriū Szilágyi.

Cununiă. Dl̄ Severū Barbū, comptabil la Institutul de credit „Mureșana” din Reghinul săsesc, își va serba cununiă la 27 Sept. a. c. cu dșora *Eugenia Moldovanū* din Sighișora.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ioan Daniel (Dănuțiu).

(26 August 1826—24 Septembrie 1890.)

Litere fundamentale.

În numele Domnului Dumnezeu a Sântei Treimi Tatăl și Fiul și Spiritul Sânt!

Subscrisul Ioan Daniel de Fersig lasă amintire perpetuă, și face cunoscut tuturor, pre cari îl privesc și-i va privi în viitor, că eu pornind din acea convingere tare, că atât în interesul statului, cât și al Bisericii și preste tot al omenimii nu pot face serviciu mai salutar, decât dacă după puterile mele voi conlucra la creșterea bună a tinerimii adolescente, m'am determinat, ca din averea mea câștigată cu mare cruțare să destinez, consacru și dau de fundățione de ștendii pentru toate timpurile și în mod neschimbat, începând de la ziua morții mele, suma de 30,000 adică treizeci mii floreni valuta austriacă în bani gata; ceea ce o și fac pre lângă observarea strictă a următoarelor dispozițiilor:

1. Eredile meu testamentar universal Archiepiscopul și Mitropolitul greco-catolic de Alba-Iulia și Făgăraș din Transvania Escelența Sa Reverendissimul Domn Ioan Evang. Vancea de Butesa consilier intim de stat etc. este obligat, ca din averea mea, ce se va afla în ora morții mele, să transpună fără amânare spre păstrare secură și administrare bună capitalul acesta fundăționale de treizeci mii floreni valuta austriacă în bani gata Ordinariatului arhiepiscopesc român greco-catolic de Alba-Iulia și Făgăraș, care reșede în opidul Blaj din părțile transilvane, și care împreună cu Capitulum său catedral și exclusiv numai cu acesta vor grigi și administra domestice acel capital, așa încât să se satisfacă, cum se cuvine și cu totă punctuositatea, dispozițiilor mele specificate în punctele următoare; drept aceea:

2. Interesele de 5% după capitalul acesta de treizeci mii floreni în bani gata, cari pre anul aduc un venit curat de 1500 adică o mie cinci sute floreni, să se întorcă și întrebunțeze în fiecare an la crearea alor 5 (cinci) ștendii fundamentale așa, că fiecare ștendii fundăționale să oferescă un ajutor de câte 300 trei sute floreni valuta austriacă, și ast-fel sumele anuale ale ștendiilor distribuite în modul de mai sus vor face 1500 adică o mie cinci sute floreni.

Întru cât însă capitalul fundăționale s'ar eloca spre fructificare așa, în cât să aducă ca interese o sumă mai mare de cât suma stătorită de 1500 adică o mie cinci sute floreni, atunci prisosul acela conform regulei cuprinse în punctul acesta să se întrebunțeze la crearea ștendii al șeselea.

3. Ștendiile fundamentale au să se conferescă de consistorul arhiepiscopesc român greco-catolic de Alba-Iulia și Făgăraș și anume prin concurs, care de timpuriu să se publice în două foi oficiose, și care din partea consisto-

rului numit să se comunice din casă în casă Consistorului român greco-catolic de Gherla spre a încunoscă despre acesta, cum se cuvine, pre consăngenii mei.

4. Ștendiile fundamentale au să se conferescă exclusiv numai la școlari români greco-catolici. În privința acestei decizii mele voesc și doresc, să se observe ca regulă pură validă următoarele:

a) Dintre concurenții la ștendiile fundăționale mele să aibă preferința totdeauna consăngenii mei, din care cauză ștendiile de conferit să se de consăngenilor mei, dacă ast-fel de consăngenii le vor cere.

b) Dar și dintre consăngenii mei, cari își vor dovedi consăngenitatea lor cu date și atestate autentice, aceia să se considere în prima linie, cari cu mine Ioan Daniel (Dănuțiu) de Fersig ca fundator sunt în legătură de consăngenitate atât după tatăl meu repausat Vasile Dănuțiu de Fersig, cât și după mamă-mea repausată Maria Buttyán (Buteanu) din Șomcuta-mare.

c) Străinii numai în cazul acela pot căpeta ștendii din fundăționea mea, dacă nu sunt alți concurenți consăngenii.

d) Ca cineva să potă participa din beneficiul Fundăționalei mele, este de lipsă, să fi ajuns deplin anul al 10-lea al vieții sale.

e) De beneficiul fundăționalei mele se pot bucura numai tineri români greco-catolici.

f) Respectivii se pot bucura de ștendiile fundăționale mele până atunci, până când își vor fi terminat studiile începute, ajungându la cariera prefaptă.

g) Ștendiștii fundăționalei mele sunt detori la finea fiecărui an cel mult până în 10 August să așternă consistorului arhiepiscopesc numit mai sus testimoniile lor școlare despre progresul făcut în decursul anului școlastic respectiv în știință și în purtarea morală; din partea cărui Consistor vor fi încunoscăți despre judecata adusă pre baza acelor testimoni, că ore sunt dinșii? și întru cât sunt demni de a se bucura și mai departe de ștendii fundăționale? pentru că:

h) În beneficiul fundăționalei mele numai acei tineri se pot lăsa, cari se fac demni de acesta prin progresul bun făcut în studii și nota de legală în purtarea morală.

5. Acei școlari, cari participă din ori ce altă fundățione, de beneficiul fundăționalei mele nu se pot bucura.

6. Dacă cu privire la celelalte Fundăționale de asemenea natură ale Archiepiscopiei mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș s'ar introduce așa numitul organism autonom arhiepiscopesc, și organele acestuia s'ar încredința cu administrarea acelor fundăționale, cari de prezent se administrează de capitulum mitropolitan, în cazul acesta și fundăționea mea prezentă se poate încredința acelor organe autonome, dar eseriștii

dreptului de conferire a ștendiilor să rămână pentru toate timpurile neschimbat Consistorului arhiepiscopesc.

7. Acestă fundățione a mea pre-tutindena și pentru totdeauna va purta numele de: „Fundăționea lui Ioan Daniel de Fersig“.

Pentru mai mare întărirea și rămânerea perpetuă a fundăționalei mele am estradat aceste litere fundamentale prevăzute cu subscrierea numelui meu și întărite cu sigilul meu propriu.

Dat în Poșon la anul Domnului o mie opt sute optzeci și șapte în ziua a șapte-spre-zece a lunii lui Octobrie.

Ioan Daniel de Fersig.

Pre baza protocolului luat la numărul 820 din anul curent adevăresc, că Domnul Ioan Daniel de Fersig, cunoscut de mine personal, locuitor în Poșon în calea Ștefania Nr. 4, secretar la domeniul din Árva, proprietar de case și pământ, a scris documentul prezent înaintea mea cu mâna sa proprie.

Dat în Poșon în 17 Octobrie 1887.

L. S.

Schauer István,
notar public.

Subscrisul adevăresc oficial, că traducerea acesta consună din cuvânt în cuvânt și în tot cuprinsul ei cu originalul magiar.

Dr. Augustin Bunea,
protonotar consist.

Aventurele ultimului Abencerrage.

Novelă de F. R. Chateaubriand.

(Continuare.)

Când Aben-Hamet s'a prezentat în palatul lui Don Rodrigo, îl conduseră într-o chilie, în care era feta ducelui de Santa-Fé. O neliniște, carea până atunci el nu o cunoscă, îl cuprinsă de odată. La picioarele Blancei ședea un bărbat tiner, cu totul perdat în contemplarea ei. El purta pantaloni din piele de bivoli și blusă încinsă cu o cingătoare de aceeași coloră neagră. O sabie împodobită cu marca crinului îi atrăna de cōpsă; o mantă de mētasă era aruncată preste umerii lui, era capul îi era acoperit cu pălărie împodobită cu pene. Un guler de dantele îndoit într'afară lăsa să i-se vedă gâtul liber. O musteță neagră ca abanosul dă feței lui de altcum amicabile o expresiune bărbătescă și răboinică. De cismele lui erau întăriți pinterii de aur, semne de cavaler.

În ore-și care depărtare stă alt bărbat rășimat de mănunchiul de fer al lungei sale săbi. El era îmbrăcat ca și cel dintăiu, dar se părea a fi mai bătrân. Fața lui severă, serioasă și încreștită inspira stimă, dar tot odată și frică. Pre vestimentul lui se vedea crucea roșie de Calatrava cu devisa: *Pentru acesta și pentru regele meu.*

Fără de voce Blanca exclamă la vederea lui Aben-Hamet. Dar în curând se liniștesc și întorcându-se către fratele său și către Toma de Lautrec dice: „Sennorilor! acesta este necredinciosul, despre care v'am vorbit de

atâtea ori. Păziți-vă, ca nu cumva el să învingă. Abencerragii au fost ca el, și nimeni nu-i întrece în dreptate, curagiu și galanterie."

Don Carlos se apropia de Aben-Hamet:

"Tatăl meu și soru-mea," — începe el, — "mi-au spus numele tău, Sennore, și eu cred, că te tragi dintr-o familie nobilă și eroică, și că însuși te distingii prin virtuți cavaleresci. Acuși regele meu va purta un război contra Tunisului, și-atunci sper, că ne vom vedea pe câmpul de onoare."

Aben-Hamet își puse mâna pe peptu și șeșu fără de a răspunde. El își țintea privirea spre Blanca și Lautrec. Acesta, cu curiozitatea proprie țării sale, admiră vesmintele splendide, armele strălucitoare și frumseța Maurului. Blanca părea liniștită, numai ochii ei trăda, ce se petrece în lăuntrul ei. Sincera Spaniolă nu cercă a-și ascunde taina inimii sale.

După o tăcere scurtă Aben-Hamet se ridică, se plcă înainte fetei lui Don Rodrigo și se departă. Lautrec nu trecu cu vederea purtarea extraordinară a Maurului, de asemenea nici privirea Blancei. El deveni suspicios. Cu propunere firmă de a se convinge părăsi și el palatul.

Don Carlos rămase singur cu soru-sa.

"Blanco," dișe el, "nu voesc a-mi explica schimbarea ta la vederea străinului?"

"Frate!" răspunde Blanca, "eu iubesc pre Aben-Hamet, și dacă se va face creștin, eu voi fi a lui."

"Ce?" — strigă Don Carlos, "iubesc pre Aben-Hamet? Fiica Bivarilor iubesc pre un Maur, pre un necredincios, pre un inamic, ce fi isgonit de noi din acest palat?"

"Don Carlos," replică Blanca, "eu iubesc pre Aben-Hamet, el mă iubesc, și deja de trei ani renunță la mine din iubire cătră religiunea strămoșilor săi. Nobleța, onoarea și alte virtuți cavaleresci sunt însușirile lui. Să ști, că-l voi iubi, cât voi trăi!"

"Nefericită Blancă!" esclamă el. "Ce are să devină din această iubire? Eu speram, că amicului Lautrec va să-mi devină cumnat."

"Te-ai înșelat," răspunde Blanca, "eu nu-l pot iubi! Dar de altcum despre simțimintele mele cătră Aben-Hamet n'am să dau cont nimănui. Păstrează tu jurământul cavalerismului, precum păstrează el al amorului. Spre mângăere îți pot totuși spune atâta, că Blanca nici odată nu va fi soția unui necredincios."

"Familia noastră se va stinge!" esclamă Don Carlos.

"E tréba ta, să o împedeci acesta," dișe Blanca. "Și-apoi, ce te interesează pre tine fiu, pre cari nu-i vei mai vedea, și cari nu vor mai fi așa de virtuși? Don Carlos! eu simțesc, că noi suntem cei mai de pre urmă din viața noastră. Noi ne abatem prea mult de la ordinea generală, pentru ca familia noastră să viețuască și după mórtea noastră. Cid a fost strămoșul nostru, el va fi și succesorul nostru."

Blanca eși. Don Carlos merse îndată la Abencerrage.

"Maurule," îl agră el, "renunță la soru-mea, sau vină la luptă cu mine!"

"Se rógă dóră soru-ta, s'o deslegă de jurămintele, ce mi-le-a făcut?" întrebă Aben-Hamet.

"Nu!" răspunde Don Carlos. "Ea te iubesc mai mult, ca ori când."

"O, demnule frate al Blancei!" strigă Aben-Hamet intrerupându-l. "Întreaga-mi fericire am a o mulțami familiei tale. O, fericitele Aben-Hamet! O, și fericită! eu credeam, că Blanca imi va fi necredinciosă și va iubi pre acel cavaler francez. . . ."

"Și chiară acesta este nefericirea ta!" strigă Don Carlos turbat afară de sine. "Lautrec este amicului meu, dacă n'ai fi tu, el ar deveni cumnatul meu. Dă-mi satisfacție pentru lacrimile, ce tu le-ai stors întregii mele familii!"

"Sunt gata," răspunde Aben-Hamet. "Dar deși eu mă trag de la o familie, care s'a luptat cu a ta, totuși nu mai sum cavaler. Și eu nu vedu pre nimeni aci, care să-mi împrumute rangul s'eu pentru a mă pute lupta cu tine, fără ca tu să-ți vatem poziția ta."

Acastă observare l'a surprins pre Don Carlos. Cu un amestec de admirație și de turbare fixă câteva mominte pre Aben-Hamet.

"Așa dar te voi face eu cavaler," dișe el de-odată. "Tu o meriți!" Aben-Hamet își plcă genunchiul înainte lui Don Carlos, care îl atinge de trei ori umărul cu latul sabiei, și ast-fel îl face cavaler. Don Carlos îl încinge apoi cu aceeași sabie, pre care Aben-Hamet nu preste multă pote avea să i-o înfigă în peptu.

Ei se urcară pre cai. Călăriră din porța Granadei și merseră spre așa numitul isvor al brașilor, care își câștigase renume prin duelele dintre Mauri și creștini. Aci s'au luptat Malie Alabes contra lui Ponce de Leon, și aci marele magistru de Calatrava omori pre eroul Abayados. Chiar și acum se mai vedeau atiruate de ramii brașilor rămășițe de arme de ale unui cavaler maur, ér în scórta arborelui se observa câte-va litere dintr'un epitafiu. Don Carlos îl arată Abencerragelui grópa lui Abayados și-i dișe:

"Imiteză pre acest nefericit eroi, și primesce botezul și mórtea."

"Póte mórtea," răspunde Aben-Hamet, "dar să tréscă Allah și profetul!"

În curându ei începă lupta, înaintându cu inverșunare unul spre celalalt. Ei luptă cu săbiile.

Don Carlos îl întreacă cu desteritatea pre Aben-Hamet, dar superioritatea sabiei acestuia din Damasc și abilitatea calului lui arabic îi dădea avantaje mai mari. El face o lanșă nimerită rânind de-asupra genunchiului cu scărița sa mare și ascuțită calului contrariului s'eu. Calul rânit se poticnesce, și Don Carlos acum fără cal se îndreptă cu sabia în mână spre Aben-Hamet. Acesta sare de pre cal și-l așteptă fără frică. Maurul paréză primele lovituri ale Spaniolului. Sabia lui Don Carlos se rupe. Părăsită a dóua óră de noroc el plânge de furie și strigă contrariului s'eu: "Lovește, Maurule, lovesce! Chiar și des-

armat te provóca Don Carlos pre tine și pre întreaga ta viață necredinciosă."

"Tu mă poți omori," răspunde Abencerragele, "dar intențiunea mea n'a fostă nici ca să te rănesc. Am voită numai să te împedec de a mă desprețui."

În acest moment se observă un nor de colb. Lautrec și Blanca călări pre fugari iuți grăbiau într'acolo cu iuțela vântului. Ei sosiră la "isvorul brașilor" și vedură sfârșitul luptei.

"Isu învinsu!" dișe Don Carlos. "Acest cavaler mi-a dărui viața. Lautrec, cercă, tu póte vei fi mai norocos decâtă mine."

"Ranele mele," răspunde Lautrec, "mă scusă, dacă renunț la lupta contra nobilului Maur. Nu voesc," adauge el roșind, "a cunoște cauza certei vóstre, și nici a cercă un secret, care pre mine póte că m'ar ucide. Acuși va aduce absența mea pacea éráși între voi, de nu cumva Blanca imi va demándă, să moră la peciórele ei."

"Cavalerule!" răspunde Blanca. "Dta vei rămâne lângă fratele meu, privesce-mă ca pre sora Dta. Tóte inimile nóstre, pre cari le-am adunat aci, sunt pline de tristeță. Dta vei învăța dimpreună cu noi a purta suferințele vieții."

Blanca voiă să siléscă pre cei trei cavaleri a-și întinde mâna, dar înzădar.

"Eu urésc pre Aben-Hamet," strigă Don Carlos.

"Eu îl învidiez," dișe Lautrec.

"Ér eu," dișe Abencerragele, "stimizez pre Don Carlos și-l compătimesc pre Lautrec, dar imi este preste putință să-l iubesc."

"Așa dară să plecăm," dișe Blanca. "În curându sa mai târziu respectului îi va urmă amicitia. Numai de nu s'ar auđi în Granada despre nefericita întimplare, care ne-a intrunit aci."

(Va urmă.)

Bibliografie.

Savitri. Acesta este titlul unei broșuri, ce cuprinde o poemă indiană scurtă tradusă de dl. G. B. Duica, precum s'ar vedea, din limba germană. Broșura ne fu trimisă și nouă. Traducătorul n'a aflat cu cale a eși în public cu ea, decâtă după ce a cerut părerea dl. Slavic, fiindcă se teme de "șușuțiile lor din Blași". Dl. Slavic însă a încurajat pre traducător prin o epistolă, carea apoi traducătorul o a publicat la începutul broșurei în formă de prefațiune, deși între cuprinsul ei și între alii poezii nu este mai multă legătură ca pentru esemplu între o stă cu kódă și între brânza de Penelou. Căci poema tracteză întâmplările unei familii regesci din India, érá prefațiunea dl. Slavic espune principiile teologiei mukerilor. Mărturisim sincer, că ne-a venit a rida, cândă am cetit prefațiunea acesta scrisă de dl. Slavic. Până acum sciam atâta, că dl. Slavic, — spre onoarea d'nsului fie dișu — este un bun novelist și utcumque un creștin credincios, ma că și simpatizează cu biserica catolică. Nu am fi cređut nici cândă, că dl. Slavic este muker după cređință. Acum însă, după ce în prefațiunea acesta espune cu atâta interes teologia mukerilor, suntem, cu durere, siliți a crede, ceea ce mai înainte nu am fi cređut.

Dl. Slavic însă pre lângă teologia mukerilor mai află cu cale în prefațiunea acesta a-și exprima mirarea, că noi am publicat atâta articli spre a aréta, că Eminescu a fost un imbecil, și că prin urmare părerile nóstre nu pot fi dátătoare de ton în litera-

tura română. Da, în adevăr este de mirat, că a fost de lipsă, să se scrie atâtea articoli, ca să se arete, că Eminescu a fost un imbecil. La alte popore o nulitate ca Eminescu ar fi murit ignorat și uitat. La noi însă omenii ca dl. Slavicî au îmbetat lumea și mai cu seamă tinerimea cu aceea, că Eminescu e un geniu și cel dintâi poet al nostru, așa că a fost de lipsă să fie scărmanat geniuul acesta din fir în pâr, ca publicul mare să-l cunoască. Se înțelege dela sine, că așa ceva nici dl. Slavicî nici soților lui nu le place. De asta mult nu ne pasă. Căci chiar din mânia dl. Slavicî se vede, că am făcut bine, începând reacțiunea în contra cultului rușinos al lui Eminescu, și suntem securi de consimțământul tuturor omenilor de simțiri bune, dintre cari destui și-l au și manifestat deja. Altcum dl. Slavicî credem, că știe, că un studiu serios al unui bărbat serios ca cel ce a scris asupra lui Eminescu în „Unirea“ nu se combate cu trei cuvinte aruncate cu dispreț. Poftescă și restorne numai ceva din cele ce s'au scris în „Unirea“ despre Eminescu, și apoi lasă să judece publicul. Această este procedura observată în intrégă lumea literară cultă, și adoratorii lui Eminescu credem, că vor fi atât de modești, de nu se vor subduce dela ea. Noi din parte-ne suntem gata a apără tot, ce s'a scris de Eminescu în „Unirea“ în contra la ori ce inimic onest. Aruncări de penă însă cu dispreț ca a dl. Slavicî le vom ignora de o cam dată, le vom aduna însă pre toate, și apoi la timpul său le vom publica de-odată, ca să se vedă, că fabricanții nostri de genii cât de competenți și chemați sunt a vorbi despre „Eminescu“, și ce procedură urmază dînșii în o chestiune de așa mare valoare pentru tinerime.

Bieta „Familia“, — carea de când fu adusă la ordine de „Unirea“ pentru publicațiunile de astă-ieră, pândesce ocaziunea spre a-și răsună, — a aflat cu cale a reproduce din prefațiunea dl. Slavicî chiar cuvintele, în cari pre noi cu dispreț ne declară de incompetenți în lucruri de literatură. E mai incompetență dora „Familia“? Dacă bieta „Familia“ voesce, să o știe acesta, apoi în unul din numerii mai de aproape „sfântiile lor din Blașiu“ își vor lua libertate a interpretă una din poeziile lui Eminescu pu-

blicate în „Familia“. Din acesta apoi va pute vedea ori cine, cât de competentă și capabilă este „Familia“ în lucruri de literatură.

De astă-dată atâtea cu privire la prefațiunea dl. Slavicî. Despre cuprinsul lui „Savitri“ de altă-dată.

A XXVII Programă a gimnasiunului mare publică română și a celorlalte școle secundare și primare împreunate cu gimnasiunul din Brașov pre anul școlastic 1890/91. Cuprinsul: I. Vasile Alexandri, vorbire ocașională de prof. A. Bărcău. II. *Conspectul maturisanților dela gimnasiun.* III. *Date școlare.* Din aceste date estragem următoarele: Personalul didactic a) la gimnasiun 11 profesori; b) la școla comercială și reală 9 profesori. Profesori secundari au fost 4. Numarul școlarilor esaminați a fost: la gimnasiun 226; la școla reală 115; la școla comercială 37. Urmază apoi alte date instructive despre colecțiuni, fonduri, stipendiști, societatea de lectură, apoi conspecte statistice, date din cronica școlilor medii, și altele. În general programă e compusă cu multă dibacie și are și un format corespunzător.

Minerva diar literar beletristic și de distracțiune. Redactor: *George Curteanu*. Nr. I. are următorii cuprins: 1) La mörta lui Mihail Cogălniceanu, poezie de George Simu. 2) Scrisori literari, de preotul Macaveiu. 3) Destinul, novelă originală de Paulina C. J. Rovinaru. 4) Răsunarea Țarului, novelă de M. Moravanszky. 5) Literatura populară: doine din Bănăt. 6) Din caracterele lui la Bruyere. 7) Corespondință. 8) Diverse. 9) Găcitură de sac. 10) Anunțuri. — Cuprinsul acestui număr, precum se vede, e dustul de variat; formatul e plăcut, tiparul curat. Prețul e 4 fl. la an. Noi dorim cel mai strălucit succes noului foii, și ceea ce mai dorim și așteptăm, este numai, că să cultive literatura cu adevărat frumoasă, ceea ce fără moralitate intactă nu e cu putință.

Pedagogul român. Organ pentru trebuințele învățătorilor. Apare odată pre lună. Redactor: *Ion Simu*. Prețul la an 2 fl. Resicza. Nr. 1 din Iuliu are următorii cuprins: Cătră P. T. Lectori. Epistolă deschisă de At. Marienescu. Școla și progresul. Fröbel. Din viața învățătorilor și școlară.

Acest organ pășese în urma „Școlii Române“. Noi credem, că dacă n'a putut subsista „Școla Română“, nici „Ped. Rom.“ nu va avea o viață lungă, și credem că acesta o crede și dl. Simu. În 1890 „Ped. Rom.“ a avut 4, patru, abonenți, dintre cari au solvit 2, și doi. Sunt acestea încurajări pentru o nouă apariție a foii? Noi credem, că onora învățătorii noștri pretinde, că să afle mijloacele de a-și înființa cu *puteri unite* în vreun centru acomodat un organ corespunzător intereselor lor. Și tipografi au organ, numai învățătorii, cari mai mare trebuință au, nu! Până când vom purcede tot așa?

Diverse.

Din secretele mănăstirilor scote „Tribuna“ (Nr. 188—1891) o istorie oribilă, pentru ca să arete cetitorilor săi, de ce sunt capaci călugării și călugărițele *catolice*. Dice că în „Lisabona călugărițele, în mănăstirea cărora se află pentru creștere foarte multe fete, er au comis o crimă de senzație. Ele au otrăvit pre o fată bogată, dar orfană, crezându astăfel, că o se potă pune mâna pre averea fetel“. Spre orientarea publicului sedus trebuie se declarăm, că totă istoria acesta este o *calumnie nerușinată* scornită de francmasoni pentru a compromite institutul călugărițelor, care e cel mai cercetat în totă Portugalia. Calumnia a apărut mai întâi în foia „O Saculo“, dară cercetarea oficială a constat în dată nevinovăția călugărițelor, și calumniatorii și-au și primit pedepsa. Aceste le scriem nu după foii clericale, ci după foii liberallissime, cari toate s'au indignat asupra infamei calumnii. Așteptăm dreptă aceea dela „Tribuna“, ca și ea să rectifice scirea de mai sus, fiindă acesta o detorință de onore și onestitate.

Posta Redacțiunii: M. O. D. *Ioan Avr.* în H-u. Ați solvit pre 1/3 an. Nu scim, cine v'a putut spune, că de aci incolo foia va merge gratuit școlii de acolo. Noi nu avem cunoștință despre acest lucru, și chiar de aceea ne rugăm de achitarea abonamentului. — *Dl. I. G. învățător.* Obiectul noivel e interesant, dară prelucrarea lasă de dorit.

Editor și redactor răspunzător:
Dr. Vasiliu Hossu.

JOSIFU GAVORA (1) 21—30

distins cu medalia espositională cea mare pentru lucru escelent și gust bun la esposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

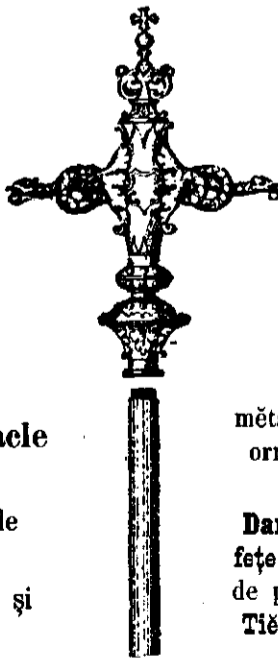
Budapesta, IV, strada Vașului Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în esecutare cât se poate mai frumoasă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

Felone preoțesci și stichare diaconesci
Flamure pentru biserică și reuniuni.
Flamure pentru reuniuni de pompieri, de școlari, reuniuni bisericesci, reuniuni industriale, de cântări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire, luminarie de parete și de altariu, și candel.

Primesc și eștuiesc ieftin repararea vestimentelor bisericesci, intrargintarea și intraurirea de potire, racle, caudele și luminarie de altariu.
Mare asortiment de brodării de aur, de argint și de metasă, precum și de ornaturi bisericesci brodate
Dantele bisericesci, fețe de altariu, cruci de parete și de școlă.
Tășeturi bisericesci, damasturi etc.

Acurățarea mea o potă dovedi cu suto de epistole recunoscatore.
Tarifari de prețuri și preliminar de spese trimittă la cerere franco.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferant de curte alu Alteței Sale Imp. și reg. Archiducele Josif

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și reconisite de pompieri, turnătorii de clopote și metal

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preaonorăților domni preoți

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singurate: cu scaune de fier patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferat dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metal, într'altel și cel dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătoare scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.

(2) 37—52

Preliminare de spese și Preț-couranturi se trimittă la cerere gratuit și franco.

Distins în anul 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.